

Š i f r a k a n d i d a t a :

--

Državni izpitni center

JESENSKI IZPITNI ROK

GEOGRAFIJA

==== Izpitna pola 1 =====

Obča geografija – Izbrane regije

Ponedeljek, 30. avgust 2010 / 100 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:
Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.
Kandidat dobi dva ocenjevalna obrazca.
Izpiti poli je priložena barvna priloga.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalna obrazca).

Izpiti pola vsebuje 31 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 60. Za posamezno nalogu je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve, ki jih pišete z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom, vpisujte v **izpitno polo** v za to predvideni prostor. Odgovarjajte v obliki povedi in ne le z besedo ali besedno zvezo. Pišite čitljivo. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z nič (0) točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani, od tega 2 prazni. Barvna priloga ima 4 strani.

Prazna stran

OBRNITE LIST.

A1 – OBČA

1. V prilogi 1 (Priloga k Izpitni poli 1) je shematično prikazana svetovna razporeditev rastlinstva v odvisnosti od nekaterih dejavnikov okolja. Izmed puščic, vrstanih v prilogi, izpišite številko tiste, ki označuje smer, v kateri se znižujejo temperature, in številko tiste, ki označuje smer naraščanja vlažnosti podnebja.

Zniževanje temperature: _____

Naraščanje vlažnosti: _____

(2 točki)

2. Pojasnite vzrok, zakaj je v zmernih geografskih širinah v notranjosti celin suho podnebje s puščavskim rastlinstvom.

(1 točka)

3. Napišite najbolj razširjena tipa rastlinstva v tropskem pasu, ki sta v prilogi 1 (Priloga k Izpitni poli 1) označena s črkama B in C, ter razložite, zakaj je rastlinstvo B ogroženo zaradi delovanja človeka.

Tip rastlinstva B: _____

Tip rastlinstva C: _____

Razlaga: _____

(2 točki)

4. Opišite vzrok za listopadnost dreves v monsunskem gozdu in dreves v gozdu zmernih geografskih širin.

Monsunski gozd: _____

Gozd zmernih geografskih širin: _____

(2 točki)

5. Napišite tip rastlinstva, ki je v prilogi 1 (Priloga k Izpitni poli 1) označen s črko A. Naštejte vsaj dve zanj značilni rastlini in opišite talne razmere, na katere je to rastlinstvo prilagojeno.

Tip rastlinstva: _____

Rastlini: _____

Talne razmere: _____

_____ (3 točke)

A2 – OBČA

6. V kateri sektor dejavnosti uvrščamo promet?

(1 točka)

7. Tekoče gorivo je mogoče transportirati s tankerji ali po cevovodih. Za vsako obliko prevoza opišite različno prednost in slabost.

	Prednost	Slabost
Tankerji		
Cevovodi		

(3 točke)

8. V Alpah so za izboljšanje prometne povezanosti v zadnjih desetletjih zgradili številne predore. Opišite dva vzroka, ki poleg okoljskih problemov spodbujata njihovo gradnjo.

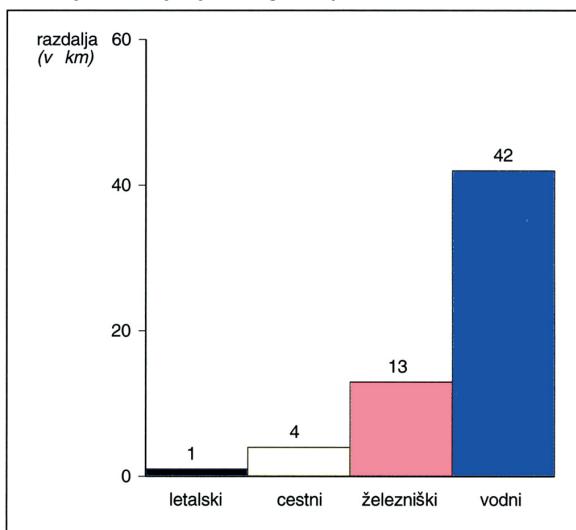
1 _____

2 _____

(2 točki)

9. Slika 1 prikazuje primerjavo razdalj, ki jih je mogoče z različnimi vrstami prometa prevoziti za isto ceno. Napišite vrsto prometa, za katero so značilni najvišji stroški prevoza glede na razdaljo, in naštejte tri različne vzroke za visoko ceno.

Slika 1: Primerjava med stroški prevoza tovora in razdaljami, ki jih je mogoče prevoziti za isto ceno

(Vir: Kunaver, J., in drugi, 1997: *Geografija za srednje šole*, str. 233. DZS. Ljubljana)

Vrsta prometa: _____

Vzroki:

1 _____

2 _____

3 _____

(2 točki)

10. Pojasnite, zakaj sta bila v starih industrijskih pokrajinah pomembna železniški in vodni promet ter zakaj je danes za tehnološke parke pomembnejša bližina letališč.

Stare industrijske pokrajine: _____

Tehnološki parki: _____

(2 točki)

B1 – SVET

11. S pomočjo priloge 2 (Priloga k Izpitni poli 1) imenujte višavji, ki sta označeni s črkama A in B, ter napišite geološko obdobje, v katerem sta nastali.

A _____

B _____

Geološko obdobje: _____

(2 točki)

12. V prilogi 2 (Priloga k Izpitni poli 1) je s črko C označena ena od treh pokrajinskih enot, ki se v Peruju razprostirajo v smeri sever–jug. Imenujte to pokrajinsko enoto in opišite dve dejavnosti, s katerima se preživlja tamkajšnje indijansko prebivalstvo.

Pokrajinska enota: _____

Opis:

1 _____

2 _____

(2 točki)

13. Poimenujte pokrajino v Čilu, ki jo opisuje spodnje besedilo.

Kljub izjemni sušnosti je pokrajina gospodarsko zelo pomembna. Tam so odkrili bogata nahajališča bakra, srebra, solitra in drugih mineralov.

Pokrajina: _____

(1 točka)

14. Kmetijstvo je pomembna gospodarska panoga v Argentini. Pojasnite vzrok za prevladujoči evropski način kmetovanja.

Pojasnitev: _____

(1 točka)

15. Navedene trditve se nanašajo na gospodarske značilnosti Mehike oziroma Brazilije. Črke pred navedenimi trditvami pripisite k tisti državi, za katero posamezna trditev velja.

- A V drugi polovici 20. stoletja so s programom industrializacije severa ustanovili posebne gospodarske cone z nizkimi stroški proizvodnje in domačo delovno silo.
- B S preselitvijo glavnega mesta v notranjost se je začelo obdobje načrtnega prostorskega razvoja, ki je zmanjšal razlike med regijami.
- C Na severu je država začela graditi ceste, hidroelektrarne, odpirati rudnike železove rude, mangana in boksita ter izkoriščati gozd.
- D Ob vzhodnih obalah ima država velike zaloge zemeljskega plina in nafte, ki jo večinoma izvaža v ZDA.

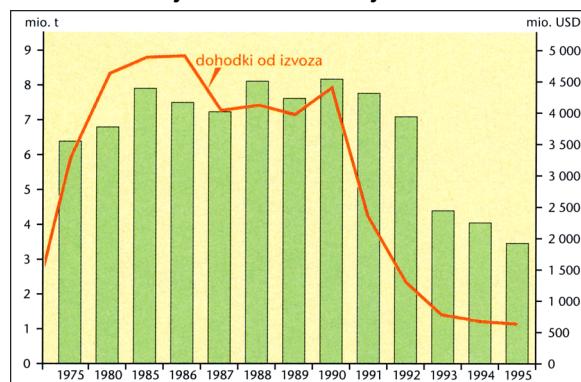
Mehika: _____

Brazilija: _____

(2 točki)

16. S pomočjo slike 2 ugotovite, katerega leta je bila na Kubi razlika med izvozom sladkorja in dohodki od tega izvoza največja, ter pojasnite vzrok za to.

Slika 2: Gibanje izvoza sladkorja na Kubi v obdobju 1975–1995

(Vir: Senegačnik, J., 2007: Svet, učbenik za 2. letnik gimnazije, str. 75. Modrijan. Ljubljana)

Leto: _____

Pojasnitev: _____

(2 točki)

B2 – SVET

17. S pomočjo priloge 3 (Priloga k Izpitni poli 1) imenujte obliko poljedelstva, ki je značilna za območji, označeni s črko A, in tip podnebja, ki tam prevladuje.

Oblika poljedelstva: _____

Tip podnebja: _____
(2 točki)

18. Napišite vzrok za zeleno revolucijo na nekaterih območjih Južne in Jugovzhodne Azije ter opišite dve novosti v kmetijstvu, ki ju je revolucija uvedla.

Vzrok: _____

Novosti:

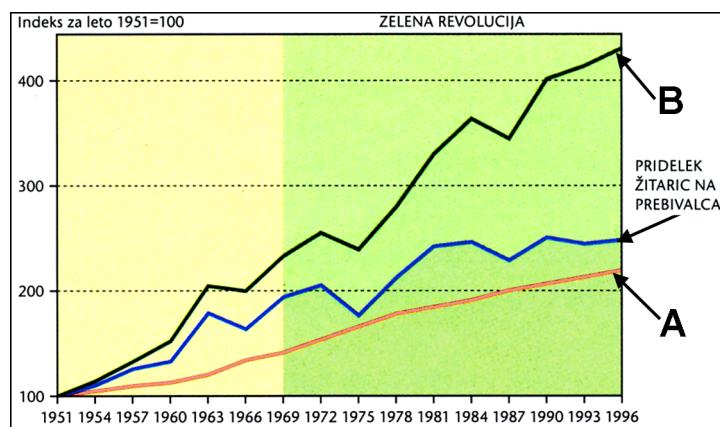
1 _____

2 _____

(2 točki)

19. Slika 3 prikazuje rast števila prebivalcev, rast pridelka žitaric in rast pridelka žitaric na prebivalca v Indiji v obdobju 1951–1996. Napišite, katera izmed črk, A ali B, označuje rast pridelka žitaric.

Slika 3

(Vir: Senegačnik, J., 2007: Svet, učbenik za 2. letnik gimnazije, str. 26.
Modrijan. Ljubljana)

Črka: _____

(1 točka)

20. V prilogi 3 (Priloga k Izpitni poli 1) sta s številkama 1 in 2 označeni Saudova Arabija in Filipini. Imenujte tisto državo, v kateri zelene revolucije niso izvajali, in razložite zakaj.

Država: _____

Razlaga: _____

(2 točki)

21. Glede na prilog 4 (Priloga k Izpitni poli 1), ki prikazuje posledice zelene revolucije v neki indijski vasi, pojasnite dva pozitivna in dva negativna učinka zelene revolucije v tej vasi.

Pozitivna učinka:

1 _____

2 _____

Negativna učinka:

1 _____

2 _____

(3 točke)

C1 – EVROPA

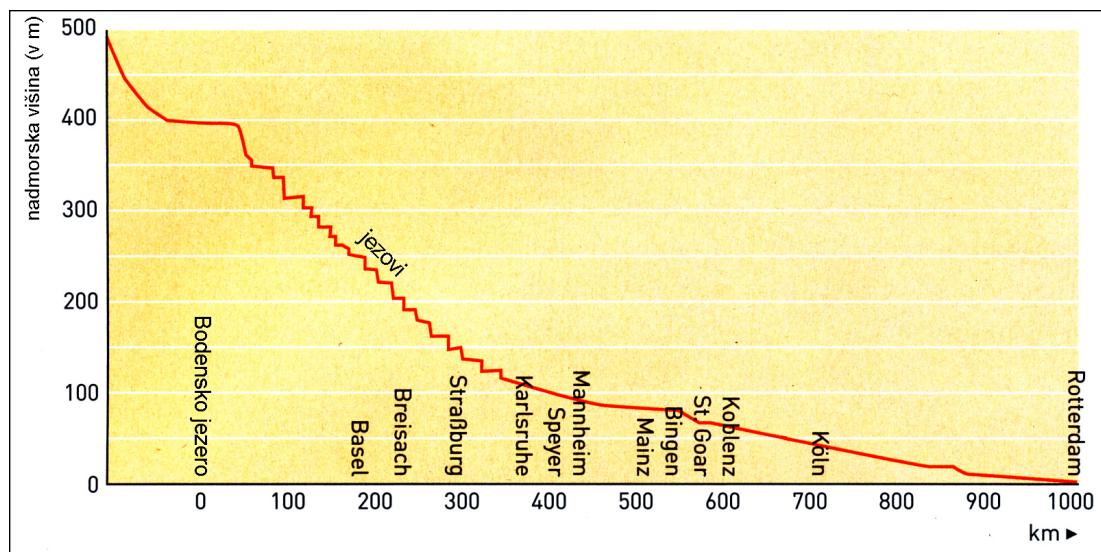
22. S pomočjo priloge 5 (Priloga k Izpitni poli 1) vpišite v spodnjo preglednico tri srednjeevropske in tri zahodnoevropske države, ki ležijo v porečju Rena.

Srednjeevropske države	Zahodnoevropske države

(2 točki)

23. S pomočjo slike 4, ki prikazuje podolžni profil Rena, ugotovite, kolikšen je padec reke (v metrih) med Bodenskim jezerom in Baslom ter ime mesta, ki leži ob Renu, približno 300 km od njegovega izliva.

Slika 4

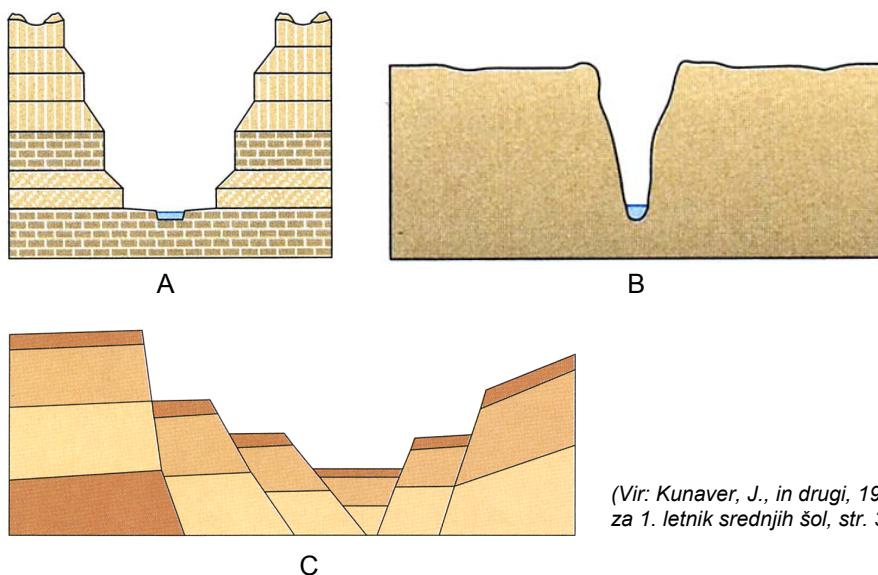
(Vir: Peters, A. M., in Swartsenburg, L. A., 2007: DeGeo, Wonen in Nederland, str. 14. ThiemeMeulenhoff. Utrecht)

Padec: _____

Mesto: _____

(2 točki)

24. Na sliki 5 so s črkami A, B in C označeni prečni prerezni različnih dolin. Napišite črko, ki označuje prerez Zgornjerenske doline, in opišite njen nastanek.

Slika 5

(Vir: Kunaver, J., in drugi, 1995: Obča geografija za 1. letnik srednjih šol, str. 30 in 36. DZS. Ljubljana)

Črka: _____

Opis: _____

(2 točki)

25. Napišite prevladujočo kmetijsko usmeritev Zgornjerenske doline in pojasnite naravnogeografski vzrok za tako usmeritev.

Kmetijska usmeritev: _____

Pojasnitev: _____

(2 točki)

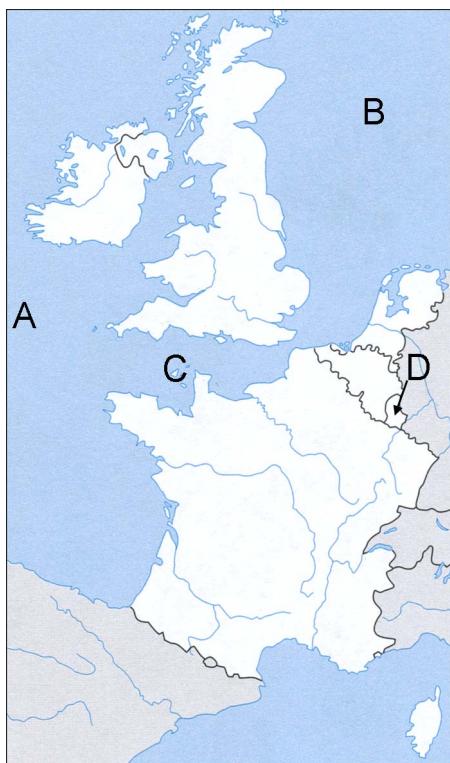
26. Opišite vodne poti tovorne ladje, kakor si sledijo med plovbo od Severnega do Črnega morja.

(2 točki)

C2 – EVROPA

27. Poimenujte ocean, ki je na sliki 6 označen s črko A, morje, označeno s črko B, preliv, označen s črko C, in državo, označeno s črko D, ki je med zahodnoevropskimi edina celinska.

Slika 6

(Vir: Senegačnik, J., 2006: Evropa, geografija za 2. in 3. letnik gimnazij. Delovni zvezek, priloga. Modrijan. Ljubljana)

- A _____
B _____
C _____
D _____

(2 točki)

28. Obkrožite črko pred pravilnima trditvama.

- A V Londonu pade letno več padavin kakor v Ljubljani.
B Na podnebje Zahodne Evrope vpliva topli Karibski morski tok.
C V Zahodni Evropi prevladujejo zahodni vetrovi.
D Listnatni gozdovi so v Zahodni Evropi že močno izkrčeni.

(2 točki)

29. Pojasnite dva vzroka, zaradi katerih so zahodnoevropske države postale v 19. stoletju vodilne gospodarske sile na svetu.

1 _____

2 _____

(2 točki)

30. Zaradi visoko razvitega kmetijstva imajo zahodnoevropske države velike presežke hrane. Pojasnite naravnogeografski in družbenogeografski vzrok za to.

Naravnogeografski vzrok: _____

Družbenogeografski vzrok: _____

(2 točki)

31. Opišite dva primera nacionalnih konfliktov v Zahodni Evropi.

1 _____

2 _____

(2 točki)

Prazna stran